

Regeringskansliet

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper (SOU 2025:53)

Statskontoret avstyrker utredningens förslag om modeller för kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper. Utredningen redogör för de väntade konsekvenserna av sina förslag samlat. Detta gör det svårt att se vilken påverkan enskilda förslag väntas ha och Statskontoret lämnar därför sina kommentarer på förslagen om kvalificeringsmodeller som en helhet.

Risk att de samhällsekonomiska kostnaderna av förslagen överstiger vinsterna

Statskontoret bedömer att konsekvensanalysen pekar på potentiellt allvarliga problem med förslaget, exempelvis sämre hälsa, en viss risk för ökad brottslighet för både vuxna och barn, försämrade skolresultat för barn vars familj påverkas av kvalificeringsvillkoren m.m. Konsekvensanalysen saknar ett resonemang om de samhällsekonomiska kostnaderna av en sådan utveckling.

Samtidigt är de väntade långsiktiga vinsterna med förslagen osäkra. Utredningen uppskattar att sysselsättningen i gruppen som träffas av kvalificeringsvillkoren kommer att öka med 8–20%. Statskontoret ser dock en risk att det är högt räknat givet att beräkningen förutsätter en linjär marginaleffekt av biståndssänkningar. Kostnader för ökad administration hos framför allt Försäkringskassan och kommunerna gör också att de väntade besparingarna blir än mer osäkra.

Sammantaget anser inte Statskontoret att utredningen tillräckligt tydligt visat att de väntade samhällsekonomiska vinsterna av förslagen överstiger de förknippade riskerna. Statskontoret avstyrker därför förslagen om kvalificeringsmodeller till socialförsäkringsförmånerna och ekonomiskt bistånd.

Behov av uppföljning samt kompletterande informations- och stödinsatser om kvalificeringsmodellerna införs

Om regeringen ändå väljer att gå vidare med förslagen vill Statskontoret påtala vikten av att det görs på ett sätt så att tillämpningen är möjlig att följa upp och att reformens effekter kan utvärderas.

Vidare instämmer Statskontoret i det av utredningen identifierade behovet av omfattande informationsinsatser riktade mot allmänheten, eftersom reformen berör förmåner som utgår till ett stort antal personer.

I utredningen lyfts att förutsättningarna att skaffa egen försörjning kommer att skilja sig åt bland de personer som träffas av de nya villkoren. Statskontoret föreslår därför att regeringen överväger att komplettera kvalificeringsmodellerna med stöd och insatser som syftar till att stärka biståndsmottagares möjligheter att erbjudas och klara ett arbete.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Hanna André och utredare Anna-Karin Gustafsson, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Anna-Karin Gustafsson